

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอนุสัญญาฉบับที่ ๑๘๗

ว่าด้วย กรอบงานส่งเสริมความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๔๕

แนวทางการปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญาฉบับที่ ๑๘๗

- รัฐบาลต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อส่งเสริมให้มีการปรับปรุงความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างต่อเนื่องและมีความคืบหน้า ซึ่งการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน นั้นมีอยู่ ๓ ระดับ ด้วยกันคือ
 ๑. การกำหนดนโยบายแห่งชาติด้านความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
 ๒. การจัดทำระบบความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานแห่งชาติ
 ๓. การวางแผนงานความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานแห่งชาติ
- รัฐบาลต้องพิจารณาดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการให้สัตยาบันอนุสัญญาเกี่ยวกับความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยฉบับอื่นๆ ของ ILO (รายชื่ออนุสัญญาเกี่ยวกับความปลอดภัยฯ ตามเอกสารแนบ ๑)
- ในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนทั้ง ๓ ระดับ และการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการให้สัตยาบันอนุสัญญาเกี่ยวกับความปลอดภัยฯ นั้น รัฐบาลต้องร่วมปรึกษาหารือกับองค์กรผู้แทนข้างมากที่สุดของ นายจ้างและของแรงงาน

การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนตามที่อนุสัญญากำหนด

การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนใน ๓ ระดับ เพื่อส่งเสริมให้มีการปรับปรุงความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานอย่างต่อเนื่องและมีความคืบหน้า นั้น ประกอบด้วย

๑. การกำหนดนโยบายแห่งชาติด้านความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายแห่งชาติฯ เพื่อเป็นกรอบระยะยาวในการทำงานและกำหนดทิศทางให้หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัยฯ ได้นำไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมโดยไม่เกิดช่องว่างในการปฏิบัติงานและปฏิบัติงานโดยซ้ำซ้อนกัน ทั้งนี้ นโยบายแห่งชาติฉบับดังกล่าว ต้องจัดทำขึ้นตามหลักการของมาตรา ๔ แห่งอนุสัญญาฉบับที่ ๑๕๕ ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน (ลักษณะของนโยบายแห่งชาติตามหลักการของมาตรา ๔ แห่งอนุสัญญาฉบับที่ ๑๕๕ ปรากฏตามเอกสารแนบ ๒)

๒. การจัดทำระบบความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานแห่งชาติ

การจัดทำระบบความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานแห่งชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินงานในระดับรองลงมา ระบบแห่งชาตินี้จะประกอบในการนำหลักการที่ปรากฏอยู่ในนโยบายแห่งชาติมาสู่การปฏิบัติ

ระบบแห่งชาติประกอบด้วย

- (ก) กฎหมายและข้อบังคับด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน
- (ข) หน่วยงานหรือคณะบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย (หนึ่งหรือหลายหน่วยงาน/คณะบุคคล เพื่อรับผิดชอบด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน)
- (ค) กลไกที่ทำให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับภายในประเทศ ระบบการตรวจ และ
- (ง) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างฝ่ายจัดการ คนงาน และผู้แทนคนงานในระดับสถานประกอบการกิจการ เพื่อให้เกิดมาตรการเชิงป้องกันในสถานที่ทำงาน

ระบบแห่งชาติต้องจัดให้มีสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ โดยแต่ละสิ่งสามารถจัดให้มีได้ตามความเหมาะสมกับเงื่อนไขภายในประเทศ

- (ก) คณะที่ปรึกษาไตรภาคีแห่งชาติ เพื่อพิจารณากำหนดวิธีแก้ไขปัญหาด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน
- (ข) การบริการให้คำปรึกษาและข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยฯ
- (ค) การจัดฝึกอบรมด้านความปลอดภัยฯ
- (ง) การบริการต่างๆ ด้านอาชีวอนามัย ตามกฎหมายและแนวปฏิบัติภายในประเทศ
- (จ) การวิจัยเรื่อง ความปลอดภัยฯ
- (ฉ) กลไกการเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลด้าน โรคและการได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน โดยให้คำนึงถึงตราสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ
- (ช) การจัดให้ระบบการประกันสังคมหรือการประกันสุขภาพครอบคลุมถึง โรคและการได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน และ
- (ซ) กลไกเชิงส่งเสริม เพื่อให้เกิดการปรับปรุงด้านความปลอดภัยฯ ในวิสาหกิจขนาดย่อม ขนาดเล็ก และขนาดกลาง และในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ

๓. การวางแผนงานความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานแห่งชาติ

รัฐบาลต้องวางแผนงานความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานแห่งชาติ ซึ่งบอกได้ถึงเป้าประสงค์ กรอบเวลา และลำดับความสำคัญของการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยฯ

หน่วยงานที่ทรงอำนาจสูงสุดของประเทศต้องให้การรับรองแผนงานแห่งชาติ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนงานดังกล่าว

แผนงานแห่งชาติต้อง

- (ก) ส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงป้องกันด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยแห่งชาติ (หมายถึง วัฒนธรรมซึ่งเคารพต่อสิทธิทุกระดับในเรื่อง สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีต่อสุขภาพอนามัยและมีความปลอดภัย ซึ่งรัฐบาล นายจ้าง และคนงานต่างมีส่วนร่วมในที่จะทำให้เกิดความมั่นคงด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีต่อสุขภาพอนามัยและมีความปลอดภัย โดยใช้ระบบการกำหนดสิทธิ

- (ข) มีส่วนช่วยคุ้มครองแรงงาน โดยการขจัดหรือลดความเสี่ยงและอันตรายที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานให้มีน้อยที่สุดเท่าที่จะสามารถปฏิบัติได้ตามเหตุผลสมควร ตามกฎหมาย และตามแนวปฏิบัติภายในประเทศ
- (ค) ได้รับการจัดทำและทบทวน โดยอาศัยการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านความปลอดภัยฯ และระบบความปลอดภัยฯ ภายในประเทศ
- (ง) มีวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และตัวชี้วัดความคืบหน้า และ
- (จ) เชื่อมโยงในเชิงสนับสนุนกับแผนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

แนวปฏิบัติภายในประเทศที่สอดคล้องกับอนุสัญญา

นโยบายแห่งชาติ

ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๐ กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาการประกาศเรื่อง “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” เป็นระเบียบแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ อนุมัติในหลักการกรอบแนวคิด และประกาศนโยบาย “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” (เอกสารแนบ ๑) เป็นระเบียบวาระแห่งชาติของกระทรวงแรงงาน และให้ทุกหน่วยงานถือเป็นแนวทางการดำเนินการต่อไป

ระบบแห่งชาติ

ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานอยู่หลายฉบับ ทั้งยังมีระบบการตรวจแรงงาน การตรวจโรงงาน การตรวจสภาพแวดล้อม และการกำหนดบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาต่อผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นกลไกที่ทำให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนงานแห่งชาติ

ประเทศไทยมีแผนงานเกี่ยวกับความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงานหลายฉบับ แต่ฉบับที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่สุด คือ แผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งมีกระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำและนำไปปฏิบัติ และเป็นแผนงานที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ในปัจจุบัน เป็นการปฏิบัติตามแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- (ก) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- (ข) ยกระดับการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในองค์กรรวม
- (ค) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

- (ง) กระตุ้นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
ของทุกภาคส่วน
- (จ) พัฒนาระบบสารสนเทศด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการ
พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์

จัดทำโดย อังคณา เตชะโกเมนทร์
นักวิชาการแรงงานชำนาญการ
กลุ่มงานมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ
สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน

รายชื่ออนุสัญญาเกี่ยวกับความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน

- อนุสัญญาฉบับที่ ๘๑ ว่าด้วยการตรวจแรงงาน ค.ศ. ๑๙๔๗ (พ.ศ. ๒๔๙๐)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๑๕ ว่าด้วยการคุ้มครองจากการแผ่รังสี ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๒๐ ว่าด้วยสุขลักษณะ (พาณิชยกรรมและสำนักงาน) ค.ศ. ๑๙๖๔ (พ.ศ. ๒๕๐๗)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๒๑ ว่าด้วยสิทธิประโยชน์กรณีได้รับบาดเจ็บจากการจ้างงาน ค.ศ. ๑๙๖๔ (พ.ศ. ๒๕๐๗)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๒๕ ว่าด้วยการตรวจแรงงาน (เกษตรกรรม) ค.ศ. ๑๙๖๕ (พ.ศ. ๒๕๐๘)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๓๕ ว่าด้วยโรคมะเร็งจากการทำงาน ค.ศ. ๑๙๗๔ (พ.ศ. ๒๕๑๗)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๔๘ ว่าด้วยสภาพแวดล้อมในการทำงาน (มลภาวะทางอากาศ เสียง และความสั่นสะเทือน) ค.ศ. ๑๙๗๗ (พ.ศ. ๒๕๒๐)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๕๒ ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน (งานท่าเรือ) ค.ศ. ๑๙๗๕ (พ.ศ. ๒๕๒๒)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๕๕ ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน ค.ศ. ๑๙๘๑ (พ.ศ. ๒๕๒๔)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๖๑ ว่าด้วยบริการอาชีวอนามัย ค.ศ. ๑๙๘๕ (พ.ศ. ๒๕๒๘)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๖๒ ว่าด้วยแร่ใยหิน ค.ศ. ๑๙๘๖ (พ.ศ. ๒๕๒๙)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๖๗ ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในงานก่อสร้าง ค.ศ. ๑๙๘๘ (พ.ศ. ๒๕๓๑)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๗๐ ว่าด้วยสารเคมี ค.ศ. ๑๙๙๐ (พ.ศ. ๒๕๓๓)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๗๔ ว่าด้วยการป้องกันอุบัติเหตุร้ายแรงในงานอุตสาหกรรม ค.ศ. ๑๙๙๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๗๖ ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในงานเหมืองแร่ ค.ศ. ๑๙๙๕ (พ.ศ. ๒๕๓๘)
- พิธีสาร ค.ศ. ๑๙๙๕ แแนบท้ายอนุสัญญาฉบับที่ ๘๑ ว่าด้วยการตรวจแรงงาน ค.ศ. ๑๙๔๗ (พ.ศ. ๒๔๙๐)
- อนุสัญญาฉบับที่ ๑๘๔ ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในงานเกษตรกรรม ค.ศ. ๒๐๐๑ (พ.ศ. ๒๕๔๔)
- พิธีสาร ค.ศ. ๒๐๐๒ แแนบท้ายอนุสัญญาฉบับที่ ๑๕๕ ว่าด้วยความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน ค.ศ. ๑๙๘๑

ลักษณะของนโยบายแห่งชาติด้านความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยในการทำงาน
ตามหลักการแห่งอนุสัญญาฉบับที่ ๑๕๕ ว่าด้วยความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยในการทำงาน

ลักษณะทั่วไป

นโยบายแห่งชาติด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีลักษณะที่ครอบคลุมในภาพรวมของประเทศ เพื่อเป็นกรอบระยะยาวในการทำงานและกำหนดทิศทางให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัยได้นำไปออกมาตรการ หรือแนวปฏิบัติในรายละเอียด โดยตอบสนองซึ่งกันและกันและไม่ซ้ำซ้อนกัน ทั้งนี้ รัฐบาลต้องร่วมปรึกษาหารือกับผู้แทนนายจ้างและลูกจ้างในการจัดทำนโยบายนี้

จุดมุ่งหมาย

รัฐบาลต้องกำหนดให้นโยบายแห่งชาติอันมีจุดมุ่งหมาย เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ และการได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน โดยการลดต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมในการทำงานให้น้อยที่สุดที่จะสามารถกระทำได้

ประเด็นในนโยบาย

รัฐบาลต้องกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ให้ปรากฏอยู่ในนโยบายแห่งชาติ

- ก) หลักปฏิบัติในเรื่อง การออกแบบ การทดสอบ การเลือกใช้วัสดุ การนำวัสดุอื่นมาใช้แทนที่ การติดตั้ง การเตรียมการ การใช้ และการบำรุงรักษาองค์ประกอบการทำงานเชิงวัตถุ เช่น การออกแบบสถานที่ทำงาน การรักษาสภาพแวดล้อมในการทำงาน การติดตั้งเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ การเลือกใช้สารที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางเคมี สารชีวะ สารกายภาพ และสารเคมี และการกำหนดกระบวนการทำงานกับสารเหล่านั้น (หลักวิศวกรรม)
- ข) หลักปฏิบัติในเรื่อง การใช้อุปกรณ์การทำงาน หรือการจัดกระบวนการทำงานให้เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน อันเป็นการจัดองค์ประกอบการทำงานด้านวัตถุให้สัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ควบคุมดูแลการทำงาน การปรับเครื่องจักรให้เหมาะสมกับการทำงาน ตลอดจน การจัดเวลาทำงาน การจัดระเบียบการทำงาน และการกำหนดกระบวนการทำงานให้เหมาะสมกับขีดความสามารถทางร่างกายและจิตใจของคนงาน (หลักการยศาสตร์)
- ค) หลักปฏิบัติในเรื่อง การจัดฝึกอบรมที่จำเป็นเบื้องต้นให้แก่คนงาน และการฝึกอบรมทบทวน การฝึกอบรมเพิ่มเติมตามความจำเป็น เพื่อสร้างศักยภาพและคุณสมบัติในการทำงานให้แก่คนงาน
- ง) หลักปฏิบัติในเรื่อง การสื่อสารและความร่วมมือ ในระดับคณะทำงาน ระดับสถานประกอบการ และระดับอื่น ๆ ที่สูงขึ้นไปตามความเหมาะสม โดยรวมถึงระดับประเทศด้วย
- จ) หลักปฏิบัติในเรื่อง การคุ้มครองคนงานและผู้แทนคนงานจากมาตรการทางวินัย กรณีที่บุคคลดังกล่าวได้กระทำการใด ๆ ที่เหมาะสม อันสอดคล้องกับนโยบายแห่งชาติที่จัดทำขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

ในการจัดทำนโยบายแห่งชาตินี้ รัฐบาลต้องระบุถึงหน้าที่และความรับผิดชอบด้านความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยในการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ นายจ้าง คนงาน และบุคคลอื่น ๆ

ระเบียบวาระแห่งชาติ
“แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี”

รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ โดยเน้นความมั่นคงของชีวิตและ
ทรัพย์สินให้แรงงานทำงานในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมีสุขภาพดี เป็นสังคมแห่งการพัฒนาองค์ความรู้
ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อลดความสูญเสียด้านแรงงาน
ความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมของสถานประกอบการ ตลอดจนประเทศไทย ให้ทุกภาคส่วนมี
เป้าหมายร่วมกันในการนำพาเศรษฐกิจไทยสู่การแข่งขันทางการค้าเสรี ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จึงขอประกาศ
นโยบาย “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ โดยมีเป้าหมาย ๗ ประการ คือ

๑. แรงงานมีหลักประกันความมั่นคงในการทำงานภายใต้แผนแม่บทด้านความปลอดภัย
อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานแห่งชาติ
๒. แรงงานทุกภาคส่วนทำงานในสภาพแวดล้อมที่ได้มาตรฐานความปลอดภัย
๓. แรงงานมีจิตสำนึกและองค์ความรู้ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม
ในการทำงาน
๔. แรงงานมีอัตราการประสบอันตรายจากการทำงานลดลง
๕. แรงงานสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ
สภาพแวดล้อมในการทำงาน
๖. แรงงานได้รับการเฝ้าระวังด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานอย่างเป็น
ระบบ
๗. แรงงานมีวัฒนธรรมความปลอดภัยในการทำงาน
